

La cultura també és social

PERE-A FÀBREGAS
PRESIDENT DE LA COORDINADORA
CATALANA DE FUNDACIONS

En els últims temps he sentit o llegit expressions del tipus "el Liceu no tindria que ser una fundació", "perquè deixem que els rics paguin menys impostos si munten una fundació?" o "desgrava, imagino, a la Hisenda pública amb aquell invent modern de les fundacions". Em preocupa especialment que les dues primeres frases les hagin pronunciat persones que han ocupat càrrecs de responsabilitat pública i més concretament de l'àrea econòmica.

Frases com aquestes, a més d'injustes, són d'una gran frivolitat. Són un brindis a la galeria. Llançar dards contra els anomenats "rics" troba fàcil aplaudiment. ¡Quantes realitzacions de les que ens beneficiem tots són fruit de la filantropia d'industrials catalans emprenedors que en el segle XIX van saber conjugar la creació de riquesa i la creació de llocs de treball amb el foment de la cultura i les humanitats i alhora amb el suport envers els més necessitats! Aquest és el substrat de moltes fundacions i

d'aquí se'n deriva la multiplicitat d'objectius. Hospitals, dispensaris i lactàncies, escoles, aules d'alfabetització d'adults, tallers de discapacitats, llars de gent gran, consultoris de salut mental, menjadors socials, entitats que treballen en l'àmbit penitenciari, de la prostitució o de joves amb risc d'exclusió... són fruit de la iniciativa de persones sensibles a les necessitats socials i que en el seu dia van aportar patrimoni per constituir fundacions que duguessin a terme una obra positiva que sobrevisqués a la figura del fundador. Aquesta sensibilitat continua hores d'ara i s'explicita també en nous museus, beques per a estudis a l'estranger o fons per a la recerca. Com escrivia fa uns mesos l'investigador Manuel Esteller: "Sort en tenim de les fundacions!" Ho deia algú que valora les fundacions perquè li aporten els fons que li permeten fer una recerca que anirà en benefici de tots.

Dit això, i valorant la necessària i decisiva aportació d'aquests tipus de fundacions de contingut social, sobretot

en moments de crisi o post-crisi com l'actual, no podem menystenir com fan alguns –els del primer paràgraf d'aquest article– el foment de la cultura que se'n deriva de fundacions que han creat i continuen gestionant museus, coliseus de música i de teatre, centres de lectura, o d'altres que tenen cura del lleure dels infants. Aquestes fundacions no curen malalties, ni aporten una educació bàsica, ni tenen una finalitat assistencial, però satisfan altre tipus de necessitats: enriqueixen espiritualment i són una eina de cohesió social.

Pretendre centrar tota la gestió pública en l'anomenat "capítol social" és desconèixer la realitat. Es quantifica el capítol "social" dels pressupostos, es valora la sensibilitat i l'accent "social" dels governs i dels polítics i en canvi s'aparca o deixa de banda el que la cultura, la recerca o la defensa del medi ambient aporten a la socialització del progrés. Tot en conjunt fa créixer i progressar una societat.